

DEN NORSKE KIRKE

Agder og Telemark bispedømmeråd

Adresseinformasjon fylles inn ved ekspedering. Se mottakerliste nedenfor.

Adresseinformasjon fylles inn ved ekspedering. Se mottakerliste nedenfor.

Dato: 03.03.2017

Vår ref: 17/00709-10

Deres ref:

Høring - ordning for utpeking av biskoper

Det vises til høringsbrev fra Kirkerådet datert 16.12.2016. Agder og Telemark bispedømmeråd takker for muligheten til å avgi høringsuttalelse i denne saken.

Høringsnotatet ble lagt fram på bispedømmerådes møte den 27. februar 2017 og her gjorde bispedømmerådet slikt vedtak:

- 1. Agder og Telemark bispedømmeråd anbefaler at dagens ordning for nominasjon og tilsetting av biskop videreføres med de justeringer som framkommer som synspunkter i saksdokumentet. (Enst.)*
- 2. Bispedømmerådet vil særlig holde fram at nominasjonsprosessen og den rådgivende avstemmingen må forenkles og forkortes. (Enst.)*
- 3. Når det gjelder tilsetting av preses vil bispedømmerådet anbefale at det også åpnes for rekruttering blant personer utenfor bispekollegiet. (5/5)*
- 4. Åremål for biskoper anbefales ikke. . (Enst.)*
- 5. Bispedømmerådet ønsker at biskopen gis mulighet til å delta i den innledende fasen av nominasjonsprosessen. (8/2)*
- 6. Bispedømmerådet anbefaler at alternativ 4 (Stilling som biskop lyses ut og tilsettes etter samme prosedyrer som andre stillinger i rettssubjektet Den norske kirke) tas inn igjen i prosessen slik at dette alternativet får en realitetsbehandling i alle ledd. (5/5)*

Til de enkelte punkter i høringsbrevet vil bispedømmerådet bemerke:

Spørsmålet om utpekinger av biskoper var også tema i veivalgsaken som var oppe til behandling på kirkemøtet i 2016. (sak KM 08/16) hvor Kirkemøtet gjorde vedtak om å be Kirkerådet om å utrede spørsmålet utpeking av biskop og legge dette fram for Kirkemøtet.

I veivalgsaken var det beskrevet 4 modeller for utpeking av biskop:

1. Videreføring av dagens modell med eventuelle mindre endringer.
2. Tilsetting av biskoper foretas av et eget tilsettingsorgan, men ordning for nominasjon og avstemmingsprosedyre videreføres etter dagens ordning.
3. Det innføres en ren valgordning for biskoper.
4. Stilling som biskop lyses ut og tilsettes etter samme prosedyrer som andre stillinger i rettssubjektet Den norske kirke.

I forbindelse med høringen til veivalgsdokumentet var det liten oppslutning om alternativ 4 om å tilsette biskoper etter sammeprosedyre som andre stillinger. Kirkerådet har derfor valgt å ikke gå videre med dette alternativet i sin utredning.

Fem av ti medlemmer i Agder og Telemark bispedømmeråd stemte for følgende forslag når saken var oppe til behandling i bispedømmerådet.:

1. *Bispedømmerådet anbefaler at alternativ 4 (Stilling som biskop lyses ut og tilsettes etter samme prosedyrer som andre stillinger i rettssubjektet Den norske kirke) tas inn igjen i prosessen slik at dette alternativet får en realitetsbehandling i alle ledd.*
(5/5)

Disse medlemmene var opptatt av at også dette alternativet var med i den videre utredningen og saksbehandlingen fram mot kirkemøtebehandlingen av saken. En av grunnene til dette er at en søkeprosess vil kunne forenkles og forkortes prosessen ved valg av biskop og at de mener nominasjonsprosessen kan oppfattes som både uryddig og tilfeldig.

De øvrige medlemmene av bispedømmerådet gav i møte uttrykk for at en nominasjonsprosess vil gi større bredde i utvalget av kandidater enn en søkerprosess.

Kommentarer til de tre alternativene i foreliggende høringsdokument:

1. Videreføring av dagens modell med eventuelle mindre endringer.

Dagens modell ble sist endret i 2012 i forbindelse med at Kirkerådet fikk overført ansvaret for tilsetting av biskoper. Agder og Telemark bispedømme var det første bispedømmet som fikk biskop tilsatt etter denne ordningen. Evalueringen av denne prosessen viste blant annet at det var vanskelig å få kandidater som var villige til å bli vurdert for nominasjon. Dette gjaldt først og fremst kvinner. En av årsakene til dette er det store fokuset på kandidatene i nominasjons- og tilsettingsprosessen og den lange tiden dette tar. Uansett hvilken modell som velges, bør nominasjons- og tilsettingsprosessen av den grunn forenkles og forkortes. For øvrig er vi av den oppfatning at Kirkerådet er et representativt organ sett i relasjon til geografisk og demokratisk representasjon. **Det er derfor naturlig at Kirkerådet fortsatt har tilsettingsmyndigheten for biskoper.**

2. Tilsetting av biskoper foretas av et eget tilsettingsorgan, men ordning for nominasjon og avstemmingsprosedyre videreføres etter dagens ordning.

På sammen måte som for modell 1 vil vi påpeke at nominasjons- og tilsettingsprosessen bør forenkles og forkortes. Videre vil bispedømmerådet hevde at tilsetting

av biskoper i et slikt tilsettingsorgan vil flytte viktige beslutninger som er av stor betydning for vår kirke, til en engere gruppe personer der ikke alle nødvendigvis har den samme rollen med et helhetlig overordnet ansvar for andre deler av kirkens virksomhet. Det anføres som argument for en ordning med eget tilsettingsorgan at dette bedre vil ivareta biskopenes særlige selvstendige rolle i kirkeordningen. I den sammenheng vil bispedømmerrådet anføre at biskopenes selvstendige stilling reguleres av andre andre forhold enn av hvilket organ som er tillagt tilsettingsmyndigheten. Til sammenlignes kan nevnes at selv om bispedømmerrådet har tilsettingsmyndighet for prester og proster, har de likevel begrenset instruksjonsmyndighet over for den enkelte medarbeider. På samme måte kan Kirkerådet ha tilsettingsmyndighet for biskoper uten at dette behøver å innebære endringer i myndighetsforholdet mellom Kirkerådet og biskopene.

3. Det innføres en ren valgordning for biskoper.

Eventuell innføring av ren valgordning for biskoper er godt redegjort for i høringsdokumentet. Hovedargumentet for en slik ordning er blant annet å sikre biskopenes selvstendige rolle i kirkeordningen. Videre nevnes at en slik ordning vil kunne sikre at de valgte biskopene har bred tillit og støtte i kirken. Motargument mot valgordning er blant annet helhetskirkelige hensyn i forhold til sammensetning av bispekollegiet, videre vil en slik ordning kreve større utgifter enn dagens ordning.

Agder og Telemark bispedømmerråd viser til at biskopenes særlige selvstendige rolle kan sikres gjennom regler fastsatt av Kirkemøte uavhengig av hvordan tilsettingsmyndigheten organiseres. Bispedømmerrådet vil også understreke betydningen av at en biskop har stor tillit i det bispedømmet vedkommende skal betjene og ser at en valgordning vil kunne underbygge dette. På den annen side mister man muligheten til å tenke helhetlig om sammensetningen av bispekollegiet ved en slik ordning.

Andre forhold omtalt i høringsdokumentet

Nominasjon

Bakgrunnen for den omfattende ordningen med nominasjon og rådgivende avstemming var at kongen trengte råd fra geistligheten og andre kirkelige organer i tilknytning til utnevning av biskoper. Når kirken nå har overtatt tilsettingsmyndigheten for biskoper selv, bør det være mulig å forenkle dette. Ikke minst dersom tilsettingsmyndigheten legges til et demokratisk valgt kirkelig organ. Også av hensyn til det mediefokuset kandidatene utsettes for, bør nominasjonsprosessen og den rådgivende avstemmingrunden forkortes og forenkles.

Prinsippielt er det ønskelig at nominasjonen bør være forankret i det bispedømmet biskopen skal ha sin tjeneste. **Ordningen med at bispedømmerrådet nominerer kandidater bør derfor videreføres.** Det er videre viktig at regelverket for stemmegivning ved nominasjon sikrer kjønnsbalanse og bredde i kandidatgrunnlaget. Derfor er det også viktig å videreføre ordningen med supplerende nominasjon

Den rådgivende avstemmingen på de nominerte kandidatene bør ha som hovedmål å sikre følgende prinsipper:

- At kandidatene har tillit og forankring i bispedømmet
- Helhetskirkelige anliggende og teologisk og faglig bredde i bispekollegiet
- At kandidaten har tillit blant de medarbeiderne denne skal ha et særskilt tilsyn for

Overnevnte prinsipper vil kunne bli godt ivaretatt ved avstemming blant menighetsrådene, samt blant prester og proster og andre vigslede stillinger i vedkommende bispedømme, samt ved at ordningen med at biskopene uttaler seg videreføres. Der hvor det er naturlig avgir også Døvekirken og Samisk kirkeråd stemme.

Ordningen med avstemming blant ansatte ved utdanningsinstitusjoner m.v, bør med fordel kunne avvikles. Særlig fordi Den norske kirke nå har blitt et selvstendig rettssubjekt og det ikke kan stilles krav til kirkemedlemskap for ansettelse ved utdanningsinstitusjonene.

Andre forhold

Agder og Telemark bispedømmeråd ser at innføring av åremål for biskoper vil kunne bidra til rekruttering av yngre kandidater, men har forståelse for de brensninger som arbeidsmiljøloven setter. Dersom åremål ikke kan innføres for biskopene, ser vi ingen grunn til at skal innføres for preses. Et argument mot åremål er utfordringer i forhold til rolle og oppgaver for vedkommende, etter åremålsperioden.

Bispedømmerådet støtter argumentasjonen for at både bispemøtet og kirkens demokratisk valgte organ bør ha innflytelse på nominasjon og valg av preses.

Halvparten av bispedømmerådets medlemmer støtter forslaget om at det kan åpnes for at preses kan rekrutteres blant personer utenfor bispekollegiet dersom vedkommende tilfredstiller karvet til tilsetting for biskop.

Den andre halvparten av bispedømmerådets medlemmer legger vekt på at den som skal velges til preses bør ha erfaring som biskop og at preses derfor velges blant biskopene.

Bispedømmerådet drøftet også spørsmålet om den sittende biskop sin rolle i forbindelse med nominasjon av ny biskop. Flertallet ønsker at biskopen gis mulighet til å delta i nominasjonsprosessen. Dette fordi biskopen har god kjennskap til aktuelle mulige kandidater i og utenfor bispedømmet og fordi det er biskopen som best kjenner bisperollen og hva det innebærer å være biskop. Ved avstemming i forbindelse med nominasjon vil biskopen ha en av ti stemmer i bispedømmerådet. Å bytte ut biskopen med domprosten kan være uheldig fordi sittende domprost i noen sammenhenger vil kunne være aktuell kandidat til bispeembetet.

Mindretallet på to mener på prinsipielt grunnlag at biskopen ikke bør delta i prosessen med å utpeke sin etterfølger.

Med vennlig hilsen

Tormod Stene Hansen
stiftsdirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.

Kopi til:
Bispemøtet

Postboks 799
Sentrum

0106 OSLO

Mottakere:
Kirkerådet

Postboks 799
Sentrum

0106 OSLO